

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

45. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İ S T A N B U L

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu)

HAFTANIN ANALİZİ

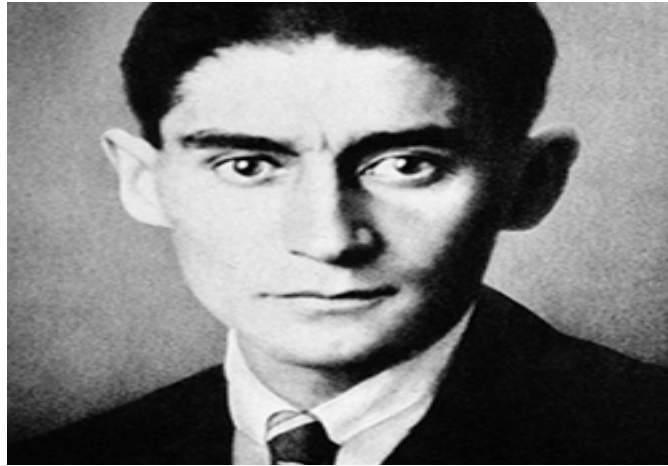
Değişim ve Dönüşüm

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

İngiliz fizikçi ve felsefeci David Bohm' un “Doğada hiçbir şey sabit kalmaz. Her şey sürekli bir dönüşüm, hareket ve değişim halindedir” sözü günümüzde yaşadığımız süreci anlatır niteliktedir. Değişim, hiçbir doğrultuyu ifade etmeyen yani ilerleme ya da gerileme biçiminde gerçekleşebilen, bir değer yargısı taşımayan ve önceki durum ve davranıştan farklılaşma; bir bütünün öğelerinde, öğelerinin birbirleriyle ilişkilerinde, öncekine göre nicelik ve nitelikçe gözlenebilir bir farklılığın olmasıdır. Dönüşüm ise olduğundan başka bir biçime girme, şekil değiştirme olarak tanımlanabilmektedir.

Coronavirüs salgını ile birlikte bu kavramlar çok sık kullanılmaya başlandı. Değişim olacağı kuşkusuz. İş yapma biçimleri, sosyalleşme, eğitim, devletlerarası ilişkiler, ticaret yapma biçimleri, hukuk vb. her alanda bu değişimi göreceğiz. Peki bu değişim dönüşümü gerçekleştirebilecek mi? Dönüşüm denilince aklımıza ilk gelen Franz Kafka'nın “Dönüşüm” adlı eseridir. Bu eserin dönüşüm konusunda bize bir fikir vereceğini düşündüğümden aşağıda bu ölümsüz eserden alıntılara yer verdim.

Roman ve hikaye yazarı Franz Kafka'nın 1915 yılında yayımlanan Türkçeye “Dönüşüm” olarak çevrilmiş eseri onun en tanınmış öyküsüdür.

Kumaş pazarlamacısı Gregor Samsa'nın bir sabah böceğe dönüşerek uyanmasıyla başlayan öyküde, bu olayın sonucunda aniden değişen sosyal ilişkiler betimleyici bir tarzda ele alınmıştır. Hikâyedeki kahramanların her biri modern toplumun üyelerini temsil etmektedir. Hikâyenin baş kahramanı Gregor Samsa aynı

zamanda sanayi toplumunun yalnız ve çaresiz bir üyesi olarak sunulmaktadır. Hikayeden bazı bölümleri hatırlayalım:

- Kendini yatağında kocaman bir böceğe dönüşmüş bulan Gregor, ilk başta ne olduğunu anlamaz ve böceğe dönüşmesini unutulması gereken bir saçmalık olarak görür. Gregor, henüz yatağından kalkmadan kendi mesleğine ve insan ilişkilerine ilişkin düşüncesini şu şekilde aklından geçirir:

“Nasıl da güç bir mesleği seçmişim kendime. Her gün yoldayım. Bütün bunlar bürodaki asıl işlerden daha yorucu, üstelik bunlar yetmiyormuş gibi bir de yolculuğun çilesi, aktarma trenlerinin stresi, düzensiz kötü yemekler, sürekli değişen, hiç kalıcı ve samimi olmayan insan ilişkileri. Şeytan görsün hepsinin yüzünü”

-Gregor, doğrulamadığından yataktan kalkamaz. Onun her gece kapıları kilitleyerek yatma alışkanlığı vardır. Bu nedenle evdekiler ilk başta Gregor’un böceğe dönüştüğünün farkında değildir. Annesi, uyanamadığından işe geç kaldığını düşünerek Gregor’un yattığı odanın kapısına vurur ve ona seslenir. Çoktan uyanmış olan Gregor ise kendi sesine acı bir ıslık sesi karıştırarak annesine cevap verir. Böceğe dönüşmesi nedeniyle sesi değişen Gregor, annesine cevap vermesiyle birlikte sesindeki değişikliğin farkına varmaya başlar.

-Gregor işe gidemediğinden firmanın temsilcisi evine gelir. Temsilci, Gregor’un sabah treniyle neden yola çıkmadığını öğrenmek ister. Oda kapısının arkasından seslenen firma temsilcisi Gregor’a, “sizi savunmak için en ufak bir isteğim bile kalmadı, bundan böyle işteki konumunuz pek sağlam değil” der. Bunun üzerine Gregor, telaşla kapıyı hemen açarak yola çıkacağını ve birazdan büroda olacağını söyler.

-Gregor, böceğe dönüşmesini kendisi için önemli bir sorun olarak görmemektedir. Böceğe dönüşmüş olmasına rağmen bilincinde hiçbir değişim olmamıştır. Ona göre, en büyük sorun, işini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmasıydı. Bu nedenle böceğe dönüşse de işe gitmek için elinden geleni yapmaya çalışmıştır.

- Firma temsilcisi için önemli olan Gregor’un vaktinde işe gitmesiydi. O, Gregor’un değerini sadece yaptığı işle ölçüyordu. Bu nedenle Gregor ile birlikte büroya gidemeyeceğini anlayınca hemen evden uzaklaşır. Temsilcinin Gregor’a biçtiği değer, modern toplumlardaki bireyin toplum içindeki konumuna karşılık gelmektedir.

Gregor Samsa’nın, asıl böceğe dönüşmeden önce insanlıktan çıkmış olduğu söylenebilir. Çünkü patron, Gregor’un bireysel tercihlerine ve duygularına kayıtsız kalıyor onu soğuk ve katı bir varlık olarak düşünüyordu. Eserde Gregor’un durumu şu şekilde ifade edilmiştir:

“O, patronun bir piyonuydu, kişiliksiz ve akılsız biriydi. Peki ya hasta olduğunu bildirirse? Fakat bu kendisi için utanç verici olurdu ve kuşku yaratırdı, çünkü Gregor beş yıllık iş yaşamında bir kez olsun hastalanmamıştı”

Gregor acınacak halde olmasına rağmen, babası ona düşmanca davranıyordu. Fiziksel değişim geçirdikten sonra daha ezik hale gelen Gregor, değişim geçirmeden önce ezik olsa da ailenin geçimini sağlamakla görevli olduğundan ailede birinci plandaydı. Görülüyor ki, aile içindeki ilişkileri para belirlemektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde eserde, paranın modern toplumlarda her şeyin önüne geçtiği, toplumsal ilişkileri de doğrudan etkilediği mesajı verilmektedir.

Kontrol altına alınamayan içgüdüler, tutkular ve yerleşik alışkanlıklar nedeniyle insanın kendisine, kendi gerçek özüne yabancı hale gelmesi sürecini tanımlayan yabancılaşma kavramı felsefe ve sosyoloji tarihinde çok farklı anlamlarda kullanılmış ve diğer disiplinlerin de ilgilendiği bir kavram haline gelmiştir.

Kafka'nın söz konusu eserinde endüstri toplumunda bireyin içinde bulunduğu hayata yabancılaşması ve bireyin hayatta değer yüklediği her şeyin önemini kaybetmesi ve sadece sanal bir varoluştan ibaret olması üzerinde durmuştur. Söz konusu eserde bu sanal varoluş ve mevcut düzenin bireysel yabancılaşmaya neden olması aynı zamanda bu durumun bireye yansımalarının eleştirisi ön plandadır.

Yaşadığımız dönemde, modern toplumun bir üyesi olmak ve var olan sistem içinde sorumlulukların yerine getirilmesi en büyük zorunluluk olarak nitelendirilmekte ve bu da bireyin kendi özünden uzaklaşmasına, başka bir deyişle yabancılaşmasına neden olmaktadır.

Modern hayat, bireyi özgürleştirmek yerine mevcut sisteme daha bağımlı hale getirdiğinden köleleştirmiştir. Bu da insanın yabancılaşmasına neden olmuştur. Bu bağlamda yabancılaşmanın kavramının öykünün ana unsurunu oluşturduğu söylenebilir. Birey ürettiğine ve çevresine yabancı ama bir o kadar da sistemin bir parçasıdır. Toplumsal ilişkilerini sağlıklı kuramayan ve iş dışında bir sosyal hayatı olmayan birey yaşadığı yabancılaşmanın etkisiyle psikolojik travmalar da yaşamaktadır.

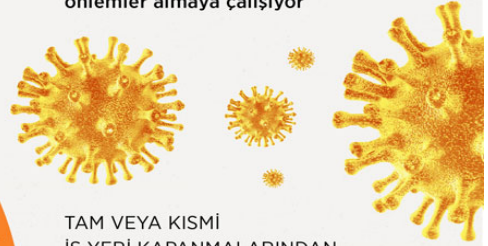
Kaynak:

Altıparmak,İ.B.,Durakoğlu,A.(2016), Franz Kafka' nın 'Dönüşüm' Adlı Eserinin Sosyolojik Açıdan Analizi ,AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:16, Yıl:16, Sayı: 2, 16: 171-184.

Yeşil,A.,(2018).Örgütlerde Değişimin Önemi ve Değişim Yönetimi Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme,Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi 2018, Cilt 4, Sayı 5

Dünyada Kovid-19 kısıtlamalarından **2,7 milyar çalışan etkileniyor**

Dünya genelinde birçok ülke yeni tip koronavirüsün (Kovid-19) yayılma hızını azaltmak, sağlık sistemini rahatlatmak ve can kayıplarını önlemek için sosyal mesafeyi korumaya ve yeni önlemler almaya çalışıyor

TAM VEYA KİSMİ İŞ YERİ KAPANMALARINDAN **2,7 MİLYAR ÇALIŞAN ETKİLENİYOR**

- Dünya genelinde, yılın ikinci çeyreğinde **çalışma saatlerinin %6,7'sinin ortadan kalkacağı** öngörülmüyor
- Salgının ekonomik etkilerinin **2. Dünya Savaşı'ndan bu yana tecrübe edilenin en ciddi** olduğuna işaret ediliyor

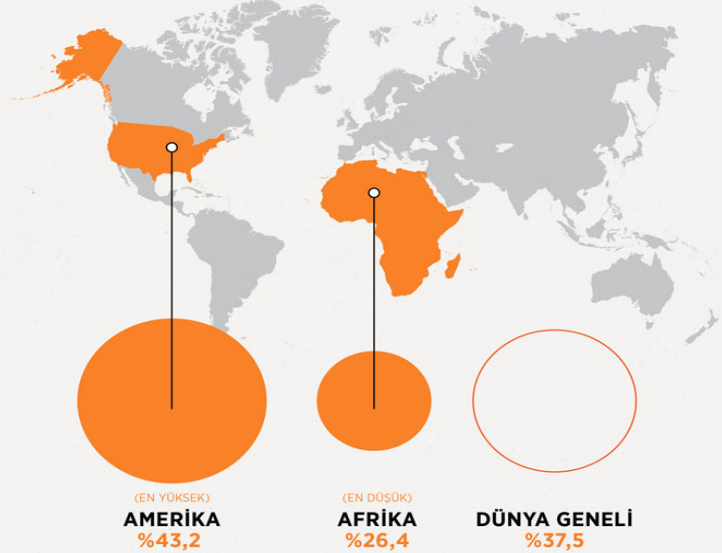
SALGININ SEKTÖRLERE ETKİLERİ

Salgından en yüksek düzeyde etkilenmesi beklenen sektörler:

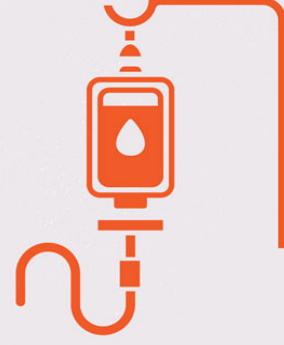
- Konaklama ve gıda hizmetleri
- Gayrimenkul
- İş ve yönetim faaliyetleri
- İmalat
- Toptan ve perakende ticaret
- Motorlu araç bakım onarımı ile ilgili sektörler

Yüksek risk altındaki sektörlerde dünya çapında **1,25 MİLYAR KİŞİ** çalışıyor

YÜKSEK RİSK ALTINDAKİ SEKTÖRLERDE İSTİHDAM ORANI

"Konvelesan plazma tedavisi"nde A'dan Z'ye bilinmeyenler

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT
ÜNİVERSİTESİ TIP
FAKÜLTESİ HEMATOLOJİ
Bilim Dalı Öğretim Üyesi

DÜNYA
AFEREZ BİRLİĞİ (WAA)
Başkanı

PROF. DR.
FEVZİ ALTUNTAŞ

"Kovid-19 hastalarının tedavisinde **aferezdən çok geniş bir yelpazede yararlanılabilir**"

"Bu hastalıktan iyileşen herkesi **gönüllü plazma bağışçısı olmaya davet ediyorum**. Bu sadece bir sosyal sorumluluk değil **milli bir görevdir**. **Plazma bağışçılığı** gibi toplumsal dayanışma örneklerimiz **bu mücadeleden hep beraber sağlıklı çıkmak için çok önemlidir**"

AFEREZ NEDİR?

Aferez, bir hastalığı iyileştirmek, istenilen kan bileşenini veya kök hücre ya da hücresel tedavi ürünlerini elde etmek için **kanın vücut dışında işlenmesiyle ilgilenen bir bilim dalıdır**

KONVELESAN PLAZMA TEDAVİSİ NEDİR?

- Bu pasif antikor tedavisi, belirli **bir ajana karşı olan antikorların**, bu ajana bağlı bulaşıcı bir hastalığa karşı korunması veya **tedavi edilmesi amacıyla duyarlı bir kişiye verilmesini içeriyor**
- Tedavinin amacı, iyileşerek **virüse spesifik bağışıklık kazandığı düşünülen kişilerden**, bağışıklığı sağlayan **antikorların alınarak hastaya verilmesidir**
- Bu şekilde hastadaki **virüsün etkisiz hale getirilmesi bekleniyor**

SÜRECİN İŞLEMESİ

- Tüm bağışçılar **Kovid-19 teşhisi konulmuş olmalı**
- Bağışçıların **iyileştikten sonra en az 14 gün boyunca hiçbir şikayeti olmama ve kendini iyi hissediyor olmaları** gerekli
- Yasal olarak **18 - 60 yaş arasındaki kişiler** bağışçı olabilir
- Bu kriterleri karşılayan bireylerden, **immünize plazmalar toplanıp kan bankalarında dondurularak saklanır**

AFEREZ MERKEZİNDE ÜRÜN TOPLANMASI NASIL OLACAK?

- Aferez işlemi **ortalama 60-90 dakika** sürecek
- Aferez cihazları ile **yaklaşık 200-600 cc** plazma toplanacak
- Bağışçı işlem bittikten sonra **15 dakika gözetim altında** tutulacak
- Bağışçının rızası dahilinde **tekrar plazma bağışı için randevu verilebilecek**

TOPLANAN ÜRÜNLERE NE OLACAK?

- Toplanan ürünlere Kızılay tarafından **barkotlama işlemi** yapılacak
- Barkotlanan ürünler** ayrı bir saklama dolabında **eksi 18-25 derecede** veya altında **saklanacak**
- Konvelesan plazma, **şiddetli ve kritik düzeydeki** Kovid-19 hastalarına **verilecek**
- Seçilen hastalara **200-400 mL arasında** konvelesan plazma verilecek

"ŞANLI" KENTİN DESTANSI MÜCADELESİ

100 YAŞINDA

Kurtuluş Savaşı döneminde kenti işgal eden düşmana karşı tek yürek olan Urfa halkının sergilediği kahramanlık, aradan geçen 100 yıla rağmen ilk günkü heyecanla hatırlanıyor

1 TARİHİN ŞANLI
100 Ü
ŞANLIURFA

1919

Mondros Mütarekesi'nin 7. maddesini gerekçe gösteren İngilizler, Mart 1919'da Urfa'yı işgal ederek, 1. Süvari Alay Komutanı Binbaşı Hüseyin Bey'den alayın kenti terk etmesini istedi

Durumun üst makamlara bildirilmesinin ardından subay komutasında bir süvari takımı Urfa'da bırakılarak, alay önce Karaköprü'ye ardından Siverek'e çekildi

İngilizler, şehir merkezindeki Ermenilere özel ilgi göstererek onları silahlandırdı, davranışlarından hoşlanmadıkları Mutasarrıf Nusret Bey'i tehcir bahanesiyle görevinden azlederek, İstanbul'a gönderilmesini sağladı

İşgale engel olmak isteyen Mustafa Kemal Atatürk, Urfa Müftüsü ve eşrafına çektiği telgrafla bağımsızlık mücadelesinin fitilini ateşledi

Urfa'ya ulaşan telgrafın ardından halk arasında "Onikiler" adı verilen grup, bir araya gelerek kurtuluş mücadelesinin temelini attı

Kurtuluş için ant içip Jandarma Kumandanı Binbaşı Ali Rıza Bey başkanlığında toplanarak oluşturulan cemiyetlerini, Sivas'ta Heyet-i Temsilîye Başkanlığına bildirdi

15 Eylül'de Paris'te yapılan anlaşmayla Urfa ve çevresinin Fransızlara devredilmesinin ardından İngilizler, 31 Ekim'de Urfa'yı boşaltarak Fransızlara teslim etti

Urfa Jandarma Komutanlığına atanan Yüzbaşı Ali Saip Bey, 3 bin kişilik bir kuvvet oluşturdu

1920

Hacı Mustafa Hacıkamiloğlu başkanlığında oluşturulan kuvayimillîye orduyu 7 Şubat'ta şehirdeki Fransız komutanından 24 saat içinde Urfa'yı boşaltmalarını istedi

Fransız komutanın talebi reddetmesi üzerine 8-9 Şubat gecesi Fransızlara karşı taarruza geçildi

Çarpışmalar 10 Nisan 1920'ye kadar devam etti

Urfa halkı, 10 Nisan'ı 11 Nisan'a bağlayan gece Fransızları kentten çıkarmayı başardı

1984

Urfa'ya "şanlı" unvanı verildi ve şehrin adı Şanlıurfa oldu

2016

Kurtuluş Savaşı sırasında verdiği destansı mücadeleyle büyük kahramanlık gösteren kente, TBMM Genel Kurulunda oy birliğiyle İstiklal Madalyası verildi

"Onikiler" grubu

Belediye Reisi

HACIKAMİLZADE
HACI MUSTAFA

Esnaftan
ŞELLİZADE
ALİ AĞA

Barutçuzade

HACI İMAM

Tüccar
NEBOZADE
HACI İMAM

Tüccar

HACI
MUSTAFA REŞİT

Esraftan
HACI
BEDİRAGAĞAZADE
HALİL AĞA

MOLLAZADE
MAHMUT

Jandarma
tabur mülhakı
ADİL HULUSİ

5. Polis
komiserliği
ARABI
KATİBİZADE ŞAKİR

Takım
kumandanı
HÜSEYİN PERTEV

Jandarma
Çavuşu
SOFİZADE
HACI MUSTAFA

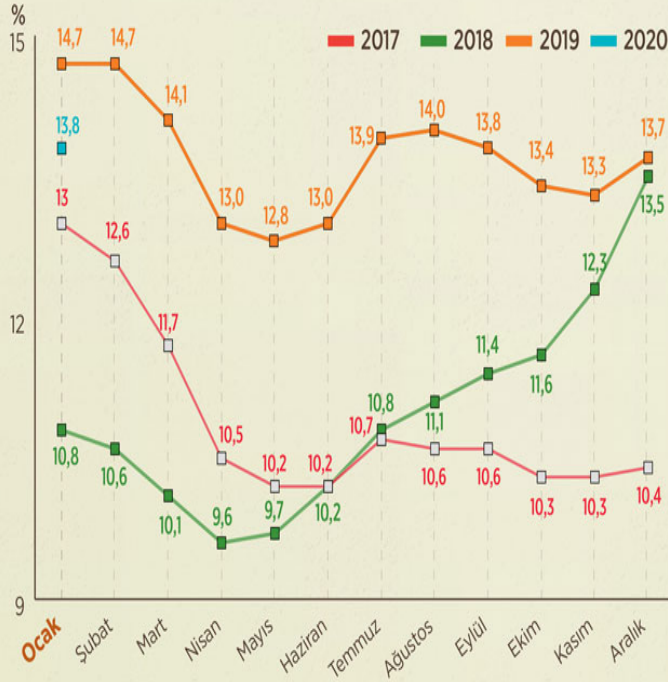

GÜLLÜZE
OSMAN

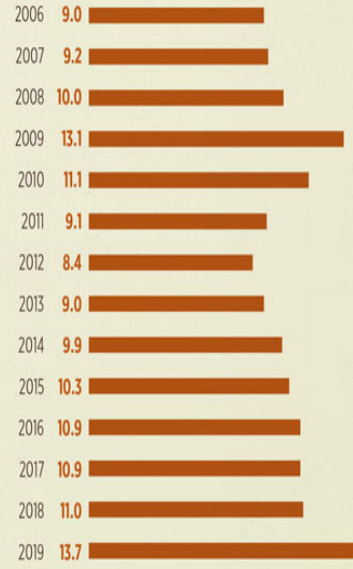
İş gücü İstatistikleri

(OCAK, 2020)

Türkiye'de işsizlik oranı, ocakta geçen yılın aynı ayına göre 0,9 puan azalarak yüzde 13,8'e geriledi. Söz konusu dönemde işsiz sayısı 306 bin kişilik azalışla 4 milyon 362 bin kişi olarak kayıtlara geçti

YILLARA GÖRE İŞSİZLİK ORANI

Türkiye genelinde **ocak ayına ilişkin** mevsim etkilerinden arındırılmamış temel iş gücü göstergeleri (15 ve daha yukarı yaşta)

NÜFUS
62 MİLYON

İŞ GÜCÜ
31,6 MİLYON

İSTİHDAM
27,3 MİLYON

İŞSİZLİK ORANI
%13,8
(4,36 MİLYON)

İŞ GÜCÜNE KATILMA ORANI
%51,0

İSTİHDAM ORANI
%44

Virüsten korunmak için "para yerine

kredi kartı kullanın"

önerisi

Kovid-19'un tutunduğu yüzeylerle bu yüzeylerde ne kadar süre canlı kalabildiği en çok merak edilen konuların başında gelirken, uzmanlar bu süreçte para ile alışveriş yerine kredi kartı kullanılmasını tavsiye ediyor

DOÇ. DR. ÜMİT SAVAŞCI

ENFEKSİYON HASTALIKLARI
VE KLİNİK MİKROBİYOLOJİ
UZMANI

"Kağıt paralar **ayda ortalama 100 kişinin** eline değerek kirleniyor"

"Normalde para pamuk ve ketenden yapılır. **Dokusu ve yapısı itibarıyla virüs** ve bakterilerin barınması ve taşınması **açısından idealdir"**

"Nakit parayla kart arasında tercih yapmak gerekirse **kartı tercih etmek gerekir**. Kartlı ödemelerde de **temassız en korunaklı ödeme modelidir"**

"Yapılan araştırmalara göre Avrupa ülkelerindeki **kağıt paraların üzerinde ortalama 500 farklı çeşitten oluşan 26 bin bakteri bulunuyor**. Türk paraları da aynı miktarlarda bakteri barındırıyor"

"**Parayla temastan sonra** en önemli husus ellerin ağıza buruna götürülmemesi ve **en az 20 saniye sabunlu su ile yıkanması** veya alkol bazlı el dezenfektanlarının kullanılmasıdır"

DOÇ. DR. DURAN TOK

ENFEKSİYON
HASTALIKLARI
UZMANI

"**Geçmişte** büyük salgın hastalıkların ortaya çıktığı zamanlarda bazı ülkeler **kağıt paraları toplayıp**, banknot merkezlerinde **yakıyor ve yeni paralar basıp piyasaya sürüyorlardı** ancak kağıt paraları toplayıp yakmak **çözüm değil**. Çünkü **yeni paralar da** bir süre sonra enfekte olup **elden ele dolaşarak** yeniden **aynı tehlikeyi saçabilecektir"**

"Virüs, **cansız ortamlarda da** belirli bir süre **fonksiyonlarını koruyabiliyor"**

"Virüsün **canlı kalma süresi** banknotta veya madeni parada olmasının yanı sıra ortamın **ısı ve nem miktarına da bağlıdır"**

"Günlük hayatta elden ele dolaşan paralar aracılığıyla **virüsü hem taşımamak hem de hasta olmamak için DSÖ, her saatte 20 saniye ellerin yıkanmasını** tavsiye ediyor"

09.04.2020

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/18110>

Kitap Önerisi

